KÆRE ELEVER.

I skal ind og se en nordisk kortfilm i forbindelse med Buster Filmfestival. Derudover skal I arbejde med Norden som tema, både før og efter filmen.

FØR FILMEN

NORDISK IDENTITET

De nordiske lande er Danmark, Sverige, Norge, Island, Grønland, Færøerne, Finland og Åland. Gennem historien har landene været viklet ind i hinanden på kryds og tværs og landegrænser er blevet rykket frem og tilbage.

Engang var f.eks. det sådan, at den danske Margrete 1. regerede i både Danmark, Sverige og Norge. De tre lande var på den måde samlet som ét.

Finland var på et andet tidspunkt en del af det svenske kongerige. Det var Åland også, men de hører nu under Finland. De har dog eget internt styre og så taler de svensk.
I Grønland, Island og på Færøerne undervises der stadig i dansk i skolen.

Der er altså meget, der historisk set binder de nordiske lande sammen. Men hvordan er det i dag? Er der andet end fortiden, der binder os sammen? Er der flere ligheder mellem os end forskelle?

Der findes begreber som 'nordisk mad', 'nordisk design' og 'nordic noir' som er sin helt egen krimigenre. Der findes et Nordisk Råd, som er et politisk, økonomisk og kulturelt samarbejde mellem de nordiske lande. Og på Københavns universitet findes der Institut for Nordiske Studier.

Betyder det, at der findes der en særlig nordisk identitet? Hvad ved vi egentlig om vores nabolande?

Det skal vi gå på opdagelse i nu.

HVAD VED I EGENTLIG?

Indblik

Opdel jer i syv grupper.
Hver gruppe får et nordisk land (Danmark er ikke med).
Nu skal I tale om i gruppen, hvad I ved om det land, I har fået. Eller hvad I tror, I ved.
I kan evt. tale ud fra følgende kategorier:

- Sprog
- Kultur / traditioner
- Natur / dyr / vejr
- Mad
- Påklædning

Herefter samler I jeres informationer til et lille foredrag om landet, som I skal holde for resten af klassen. Det skal max være 5 minutter langt.
Når I er færdige, kan de andre elever i klassen evt. supplere med oplysninger om landet.

Quiz

I de samme grupper får I nu udleveret et FAKTA ARK med informationer om et nyt nordisk land.

Med fakta arkene skal I lave en lille quiz til de andre grupper i klassen. I skal finde på fem spørgsmål ud fra informationerne. Lav gerne tre svarmuligheder.

Eksempel:

Hvilket spil er opfundet i Finland?

A. Ludo
B. Dart
C. Angry Birds

Den gruppe der svarer først (og rigtigt!) får 1 point. (Svaret her er Angry Birds.)

Kunne I bruge quizzen til at blive klogere på de andre lande?
Var der noget, der overraskede?
Var der meget, I vidste i forvejen?
Er der et eller flere lande, I er blevet mere nysgerrige på?

SPROG SOM FÆLLES BÅND

Dansk, svensk og norsk er de tre nordiske sprog, der minder mest om hinanden. Både i skrift og i tale.

Men når der tales om 'de nordiske sprog' som en fællesbetegnelse, så er det faktisk både dansk, svensk, norsk, islandsk og færøsk. De hører til noget, der hedder den indoeuropæiske sprogstamme og bliver kaldt 'nordgermanske' sprog. De udspringer af et fællesnordisk sprog, der blev talt i vikingetiden.

Grønlandsk og finsk er ikke en del af de nordiske sprog, selvom landene ligger i Norden. Grønlandsk er en gren af de eskimoisk-aleutiske sprog, som tales i arktiske områder. Der er stor forskel på vestgrønlandsk og østgrønlandsk. Faktisk så stor forskel, at de indbyrdes kan have svært ved at forstå hinanden.

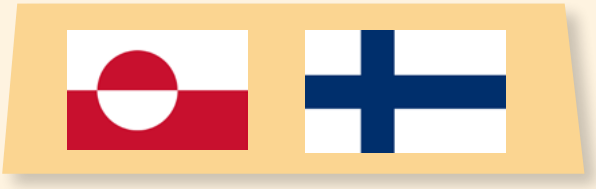

Det finske sprog tilhører den 'uralske sprogfamilie', som er kæmpestor og består af omkring 30 beslægtede sprog! Men sprog kan altså sagtens være beslægtede uden, at man af den grund forstår hinanden.

I Finland er både finsk og svensk officielle sprog. Forældre skal derfor vælge, om deres børn skal gå i en finsk – eller svensksproget skole.

Sprog er på mange måder den mest effektive måde at kommunikere på. Man kan komme langt med kropssprog, ved at pege og tegne/fortælle, men hvis en samtale skal stikke lidt dybere eller man skal forklare noget indviklet, så har man brug for sproget. Måske er det derfor, at de fleste mennesker helst omgiver sig med andre, der taler samme sprog som dem. Det er tryggest og nemmest.

Har I prøvet at kommunikere med nogen, der ikke talte og forstod samme sprog som jer? Hvordan var det?

Nu skal I se nærmere på sproget i de nordiske lande.
I skal både læse og lytte og sammenligne de forskellige sprog med dansk.

TRAFIKLYS

Opdel jer i seks nye grupper. I får nu udleveret en kort tekst på et nordisk sprog. Teksten er den samme på alle seks sprog (svensk, norsk, finsk, islandsk, grønlandsk & færøsk).
I skal bruge en grøn, gul og (lyse)rød overstregningstusch.
Nu skal I se på ordene i teksten og strege dem over med en af farverne.

- Grøn: ord som betyder det samme og staves ens
- Gul: ord som betyder det samme, men staves lidt forskelligt
- Rød: ord som ikke findes på dansk

Sammenlign jeres trafiklys med de andre grupper og tal om hvilke sprog, der minder mest om dansk (dem med flest grønne ord) og hvilke sprog, der minder mindst om dansk (dem med flest røde ord). Er der noget, der overrasker jer? Havde I troet, det havde set anderledes ud?

Herudner kan I høre teksten blive læst op på alle syv nordiske sprog (Danmark er inkluderet).

- Hvilket et af sprogene minder mest om dansk, når I hører det?
- Er det det samme, som det, der havde flest grønne ord i teksten?
- Forstår I, hvad der bliver sagt?
- Kan I genkende nogle af ordene?
- Hvordan er rytmen på sprogene?
- Er der stor forskel på, hvordan sproget ser ud på skrift og hvordan, det lyder?

Klik på ikonet for at hører teksten blive læst op:

Det siges, at dansk for en udlænding lyder som om man taler med en kartoffel i munden. At vi hoster og hakker og taler i stød. I modsætning til svensk som er et mere syngende sprog.

Grønlandsk skulle efter sigende være det sværeste sprog i verden at lære, fordi sprogets sætninger og ord er ekstremt svært opbygget. Det her er f.eks. det længste ord på grønlandsk:

"Nalunaarasuartaatee-ranngualioqatigiiffissua-lioriataallaqqis-supiloru-jussuanngortartuinnaka-sinngortinniamisaalinn-guatsiaraluallaqqooqiga-minngamiaasiinngooq."

På islandsk findes der 50 ord for sne, men 'snjór' er det mest populære og det minder jo egentlig ret meget om vores 'sne'.

Smag på sproget

Nu når I har hørt ordenes udtale og sprogenes melodi, så kan I selv prøve kræfter med dem. Læg mærke til hvor i munden lyden formes og om det føles anderledes end at tale dansk.

Hvordan synes I, at sprogene lyder? Og hvilke sprog minder om hinanden?

DIALEKTER

En dialekt er en variant af et sprog, der typisk knytter sig til en geografisk region eller en bestemt gruppe mennesker. Når folk bor forskellige steder, kan de bruge lidt forskellige ord eller tale lidt anderledes. Dialekter kan adskille sig i både udtale, ordforråd og grammatik fra det hovedsprog, de stammer fra.

I Finland bor der et svensk mindretal, som taler svensk med en østsvensk dialekt og deres sprog kaldes for 'finlandssvensk'.

Det er forskellig fra 'almindelig' svensk i udtale og melodi og har lånt en masse ord fra finsk.

I Lapland som ligger i den nordlige del af Finland, bor der et oprindeligt folk, der hedder samer. Mange af dem taler samisk. Der bor også samer i Norge, Sverige og Rusland. Men samer i de forskellige lande taler med så forskellig dialekt, at de har svært ved at forstå hinanden.

På de svenske øer Gotland og Farö, som ligger i Østersøen, tales der 'gutnisk', som er en kraftig svensk dialekt. Det stammer helt tilbage fra vikingetiden og kan være helt umuligt at forstå, når de bruger deres egne ord.

Norge har to forskellige skriftsprog; bokmål og nynorsk. Bokmål stammer fra dengang dansk var officielt skriftsprog i Norge og er derfor det, der stadig minder mest om dansk. Nynorsk er baseret på norske dialekter.

Her kan du se et eksempel på forskellen mellem de to:

Dansk:	Jeg har været i Norge to gange.
Bokmål:	Jeg har vært to ganger i Norge.
Nynorsk:	Eg har vore to gonger i Noreg.

I Danmark har vi også forskellige dialekter, men de er stadig så tæt på hinanden, at vi i de allerfleste tilfælde forstår hinanden. Sønderjysk måske undtaget. Her er nogle sætninger på sønderjysk, som I kan prøve at gætte, hvad betyder:

1. 'Hæ do gaf i æ fæk?'
2. En tut bom
3. Mutstift
4. Bachætte

Jeres lærer har svarene.

Det er sjovt at tænke på, at selv i et lille land som Danmark, er der varianter af vores sprog, som kun nogle kan forstå.

Kender I nogen, der taler en anden dialekt end jer?

Opsamling

Med det kendskab I nu har til de forskellige nordiske sprog, synes I så, at det betyder noget for et nordisk fællesskab, at nogle af sprogene minder om hinanden? At vi i princippet og hvis vi folder ørerne ud og gør os umage, kan forstå hinanden?

UNDER FILMEN

Når I sidder i biografen og ser filmen, så prøv at lægge mærke til følgende ting:

- Hvordan lyder sproget? (Luk øjnene og lyt. Hvordan er rytmen og tempoet?)
- Forstår du nogle af ordene?
- Er der nogle ord, du lægger mærke til, der går igen?
- Er der nogle lyde, der er anderledes end i Danmark?

Læg også mærke til, hvor filmen foregår. Er det på landet eller i byen, hvordan er vejret, hvordan er menneskene i filmen klædt? Er det noget, du synes, er 'typisk' for det land, filmen foregår? Noget som måske er anderledes end i Danmark.

EFTER FILMEN

Når I kommer tilbage efter en (forhåbentlig) god filmoplevelse, skal I tale sammen om, hvad I har set.

- Hvad handlede filmen om?
- Hvor foregik den?
- Var der noget særligt i filmen, der knyttede sig til det land, den foregik i?
- Blev I klogere på det land, den foregik i? Lærte I noget om landet?
- Er der noget, der havde været anderledes, hvis filmen foregik i Danmark?
- Hvordan var det at høre sproget i filmen?
- Var der ord, I kunne genkende?
- Havde sproget en melodi?

OPSAMLING PÅ SPROG, KULTUR OG FÆLLESSKAB

Gennem det her forløb er I blevet klogere på de andre nordiske lande. I ved, hvilke lighed-er, der er mellem de forskellige lande, hvilke forskelle der er.

Gå sammen to og to og tal om, hvad I nu ved, om de nordiske lande.

Hvis I sætter den viden op i forhold til jeres viden om andre lande i verden som f.eks. Italien, Frankrig, Spanien, Rusland, Grækenland, vil I så sige, at der findes en nordisk identitet?

Er der et fællesskab, der er værd at holde fast i?
Har I fået lyst til at besøge et eller flere af de nordiske lande?
Er jeres forståelse for de nordiske sprog blevet større?
Har I mere mod på at give jer i kast med en samtale med en fra et andet nordisk land?

Del jeres betragtninger med resten af klassen

FILMOPGAVER

Nu skal I beskæftige jer lidt mere med den film, I har set.

Tegn en filmplakat

Hvordan synes du, at filmens plakat skal se ud?
Du kan lade dig inspirere af handlingen og tegne en situation fra filmen, nogle af karaktererne, et landskab eller symboler. Du bestemmer helt selv. Men tænk over om det er muligt at tegne plakaten på en måde der gør, at man kan se, at filmen foregår i et nordisk land?
Er der måske noget særligt fra filmen, du kan fremhæve?

Skriv en filmanmeldelse

Når man skal skrive en filmanmeldelse, skal man helst kunne begrunde, hvorfor man synes, at filmen er god eller dårlig eller kedelig eller sjov.

Det første, der skal stå i en filmanmeldelse, er en overskrift (nogle gange kan det være nemmere at finde på overskriften, efter du har skrevet anmeldelsen).

Derefter skal du give filmen din vurdering fra 1 til 6 – det kan du gøre i antal stjerner eller hjerter eller blomster eller noget helt andet.
Nu skal du skrive om selve filmen. Hvem er hovedpersonen? Hvor foregår den? Hvad handler den om? Hvilke tematikker indeholder den? Hvilken genre er den? Hvad synes du om den? Og hvorfor?
Kan du anbefale andre at se den?

Lav en anden slutning på filmen

Til denne opgave skal I dele jer op i mindre grupper. I skal sammen lave en ny slutning på filmen og derefter skal I spille den for hinanden.

Før man begynder at skrive en film, skal man helst vide, hvordan den slutter. Forfatteren til filmen har sikkert overvejet mange forskellige muligheder, for medmindre filmen bygger på en sand historie, er der jo frit valg på alle hylder og man kan slutte den på utallige måder.
Nu skal I finde på en anden slutning til filmen. I behøver ikke at være tro mod genren. Det vil sige, at selvom filmen måske er et realistisk drama, må I gerne slutte filmen med, at der kommer en ufo og tager hovedpersonen med på en eventyrlig rejse ud i rummet. Det er kun jeres fantasi, der sætter grænser. Nu er det jer, der skriver historien.

Når I har lavet jeres nye slutning, skal I spille den for resten af klassen. Aftal hvem der spiller hvilke roller. En af jer kan begynde med at 'sætte scenen'. Det vil sige, at I lige annoncerer for publikum, hvem der spiller hvilke roller og hvor vi befinder os, når jeres slutning starter.

I kan spille den på dansk eller I kan prøve kræfter med filmens sprog. I behøver absolut ikke mestre sproget, I kan bare prøve at ramme tonen og rytmen i det og så lade jeres klassekammerater gætte handlingen ud fra jeres spil og kropssprog.

Opsamling

Her til sidst kan I tale sammen om, hvordan jeres forløb med 'Film fra Norden' har været.

Har det været sjovt at lære om de andre nordiske lande?
Har det fået jer til at tænke over, hvad det vil sige at være dansk og at være nordisk?

Synes I, at der findes en særlig nordisk identitet?